

Leimausehdotuksen laadinnasta.

E. A. SOPANEN.

Hoitoalueista lähetettäviin määräaikaisiin ilmoituksiin kuuluu m. m. leimausehdotus, jossa talouskirjoissa vahvistetun hakkauskokouksen puitteissa esitetään aina kuluvan vuoden leimaukset. Aikaisemmin otettiin leimausehdotukset hoitoalueitten yleisiin työohjelmiin. Metsähallituksen kiertokirjeessä 28/10. 1924 N:o 13947 määrättiin, että tästä lähtien ei enää leimausehdotuksia ole otettava yleisiin työohjelmiin, vaan tulee aluemetsänhoitajien vastedes lähettää ehdotuksensa seuraavan kesäkauden aikana p y s t y m y n t e j ä varten toimitettavista leimaustöistä helmikuun kuluessa asianomaiselle piirikuntakonttorille, josta ne huolellisesti tarkastettuina lausunnon ohella on toimitettava metsähallitukseen seuraavan maaliskuun kuluessa. Samassa kiertokirjeessä annetaan vielä seikkaperäiset ohjeet ja luettelua ne tekijät, jotka ehdotusta laadittaessa on huomioonotettava. Niinpä määrätään leimausehdotus siten laadittavaksi, että siitä käy selville kunkin leimikon asema, puumäärä, puutavaralaji, pienimmän leimattavan puun koko, vetomatka, uittovesistö, milloin leimikko ehdotetaan myytäväksi sekä leimauskustannukset ja vielä tulisi ehdotuksesta ilmetä hakkuusta aiheutuvat jälkitoimenpiteet kustannuksineen. Leimikot ovat numeroitavat ja mukaan on liitettävä karttapiirros, josta kunkin leimikon asema yleiskartalla käy näkyviin.

Kuten edellä kävi selville, koski siis ehdotus vain pystymyynnejä varten toimitettavia leimauksia, metsähallinnon omat hankinnat olivat silloin erikoisasemassa. Mutta olot ovat muuttuneet ja vakiintuneet sellaisiksi, että niin hyvin pysty- kuin hankintamyynnin toimitetaan nykyään samaan leimausehdotukseen perustuvien hyväksytyjen leimikkosten pohjalla. Tästä on hankintatoimiston nimellinen määräyskin, että kaikista hankintaan aiotuista leimikoista on tehtävä kiertokirjeitten mukainen leimausehdotus. Näin ollen voimme jättää aikaisemmin käytännössä olleen, omia hankintoja koskevan leimausehdotuksen laadinnan kuvailematta muistojen joukkoon. Sen verran tulkoon kuitenkin mainituksi, että tuolta erikoisajalta on monen hoitoalueen metsiin jäänyt pitemmäksi aikaa.

vaikkeasti korjattavia jälkiä, kuten arvoisista kuulijoista monetkin hoitoalueissa liikkessaan voivat vieläkin todeta.

Palataksemme leimaus ehdotuksen laadintaan, huomataan, että metsähallinnon johtosäännön elokuun 24 päivältä 1922 III osaston 2 luvun 39 §:ssä sanotaan: »aluemetsänhoitajan tulee, mikäli mahdollista yhdessä piiritarkastajan kanssa etukäteen tarkastaa leimattavat alat sekä harkita millainen hakkaus eri osissa leimausalaa on toimeenpantava ja sen nojalla laatia perusteltu leimaus ehdotus, josta ehkä tarpeelliset jälkitoimenpiteet kustannuksineen suurin piirtein käyvät selville». Metsähallituksen kiertokirjeessä huhtikuun 26 päivältä 1919 N:o 2543 painostetaan erikoisesti leimikkojen keskittämistä korkeiden työpalkkojen ja silloin vallinneen työväen vähyyden takia, jotta hakkuut saataisiin taloudellisiksi, unohtamatta mitenkään hakkuitten metsänhoidollista puolta. Tässä tuskin tarvinnut eritellä leimaus ehdotuksen taloudellista ja metsänhoidollista puolta, sillä kaikkiallahan ammattipiireissä jo myönnettäneen, että taloudellinen ja metsänhoidollinen käsitys metsänhoidossa kulkevat ja niiden tuleekin käydä käsi kädessä. Kiertokirjeessä elokuun 8 päivältä 1919 N:o 7814 painostetaan vielä leimausten (hakkuitten) suunnitteluissa erikoisemmin niiden metsänhoidollista sijoitusta, koska on käynyt selville, etteivät hakkuut tässäkin suhteessa valtion metsissä läheskään kaikkialla vastaa metsänhoidon vaatimuksia. Leimaukset esitetään ensi tilassa sijoitettavaksi aikaisemmillä tukkihakkuilla repeleisiksi ja yleensä puolituottoisiksi joutuneille alueille ja asetetaan mainitunlaiset metsät hakkuissa siis hakkuukypsiensäkin metsien edelle.

Kuten nyt on näistä hajanaisistakin kiertokirjepöiminoista huomattu, on hyvinkin yksityiskohtiin meneviä ohjeita leimaus ehdotuksen laadinnassa noudatettavista periaatteista olemassa. Tässä ei kuitenkaan ole mainittu kaikkia voimassa olevia asiaa käsitteleviä kiertokirjeitä, vaan ainoastaan sellaisia, jotka muodostavat rungon ja joitten mukaan leimaus ehdotuksen laadinta ensikertalaislekaan ei muodostu ylivoimaiseksi tehtäväksi. Asialle olisi ehkä eduksi, jos noita kiertokirjeitä ei olisi niin monia ja niin pitkältä ajalta, vaan tarvittavat tiedot saataisiin joko yhdestä tai vain muutamista, silloin nuoremmatkin miehet tietäisivät voimassa olevat, asiaa koskevat määräykset ja ne olisivat hoitoalueissa helpommin tavoitettavissa. Saatujen tietojen mukaan onkin kiertokirjeitten kokoaminen ja tarkistaminen jo työn alla.

Seuraavassa selostetaan kuinka tällainen hoitoalueen taloudelle tärkeä asiakirja sitten syntyy. Tällöin on meidän muistettava, että hoitoalueitten työt ovat vuosi vuodelta moninaistuneet ja varsinkin n. s. konttoritehtävät ovat paisuneet sellaisiksi, että ne uhkaa-

vat tehdä metsänhoitajista kamarierhoja, joilta varsinaiset ulkotyöt jäävät välttämättömiin virkistyskäynteihin hoitoalueissaan. Tässä tuskin lienee asian todellista laitaa paljon liioiteltu. Kun tilanne on siis tällainen, ei silloin mielestämme ole ihmeteltävää, että kuhunkin asiaan valmistutaan vastaamaan juuri ja juuri niin aikaisin, että paperit määräaikaan ehtivät perille. Näin on leimaus ehdotustenkin laita. Tällöin ei voi tulla enää kysymykseenkään mikään leimausalueitten luonnossa etukäteen tarkastaminen ja suunnitteleminen, vaan on turvaututtava niihin tietoihin, joita hoitoalueen konttorissa asian auttamiseksi on saatavissa ja käytettävissä. Silloin tulee lähinnä kysymykseen muistin lisäksi hoitoalueen talouskirjat. Sieltähän nähdään mihin seutuihin metsätaloudentarkastaja on ensimmäisen kymmenvuotiskauden hakkuut ajatellut ja ehdottanut. Kun metsätaloudentarkastaja on kerran ehdotuksensa tehnyt luonnossa toimitetun tarkastuksen perusteella, pidetään selviönä ja yksinkertaisena asiana leimausten suunnittelua, niiden perusteella pelkästään. Niinkuin se itse asiassa tässä tapauksessa onkin. Mielestämme niin tarkoitustaan vastaavat ja tarkat kuin talouskirjat ovatkin ja joskin niiden taso ja sisällys vuosi vuodelta ovat osottaneet tiivistymistä sekä yksityiskohtiin hoitoalueen taloudessa syventymistä, on niitä sittenkin pidettävä vain runkona, jonka perusteella ja puitteissa aluehallinnon tulee hoitoalueessa talous suunnitella. Talouskirjathan lienevät laaditun antamaan yleispiirteisen kuvan määrätyn ajanjakson aikana tehdyistä töistä hoitoalueessa, mutta ennen kaikkea hahmoitellaan niissä hoitoalueen hakkaukset ja muut metsänhoidolliset toimenpiteet seuraava 10 à 20-vuotista talouskautta varten. Töiden yksityiskohtainen suunnittelu ja järjestäminen taloussuunnitelman puitteissa niin hyvin paikkaan kuin aikaankin nähden sen sijaan on aluemetsänhoitajan asia, koska talouskirjain kaavamainen seuraaminen voisi johtaa epätaloudellisiin tuloksiin. Maailman markkinoilla vallitsevien ja tapahtuvien suhdanteiden vaihdelta täytyisi aluehallinnollakin olla vapaat kädet vissien rajojen puitteissa järjestää hoitoalueensa tulopuoli tilanteen vaatimusten mukaan ja niin, ettei ainakaan suurempia ja jyrkempiä muutoksia taloudessa puoleen eikä toiseen syntyisi. Niin joustavaksi kuin yksityistalouden valtion metsätaloutta voidaan tuskin saadaakaan, mutta suuremmasta virastokankeudesta ja hidastelusta se voitaneen kuitenkin varjella.

Voimme siis väittää, että yllä kuvatulla tavalla ilman edellä käyntyä tarkastusta laadittu leimaus ehdotus tulee pakostakin olemaan kaavamainen ja yleispiirteinen, joten suunnitelmasta, leimausta toimitettaessa, huomataan tarpeelliseksi jopa välttämättömäksikin poiketa. Tässä voimme sivuuttaa sen mahdollisuuden, että hakkaus-

tulos ylittää vieläpä 100 %:lla hakattavaksi ehdotetun määrän. Sivuuttakaamme sekin puoli, että tällaisissa esityksissä jää leimattavaksi ehdotettujen metsikköjen metsänhoidollisen tilan selvittäminen hataraksi ja esitetyn leimikon ulosottokustannusten määrittelyminen ainakin vaihtelevaisemmassa maastossa melkein päättävän varaan. Mainitkaamme vain, että lieneehän sellaisiakin tapauksia, joissa talouskirjoissa laadittua hakkaus suunnitelmaa on noudatettu niinkin orjallisesti, että vain ensimmäiseksi talouskaudeksi suunniteltuja alueita on sinä aikana hakattu, tuskinpa lienee uskallettu välttämättömiä harvennuksiakaan toisen talouskauden metsissä toimittaa, vaikka tällaiset tehtävät niin metsänhoidollisesti kuin myös hankinnalliselta kannalta katsottuna olisivat olleet ei ainoastaan suotavat vaan myöskin välttämättömät. Tällaisia tapauksiahan ei voida mitenkään pitää yleisinä, ne jäävät vain yksinäisiksi sattumiksi eikä niitä yleistämismielessä ole esille tuotukaan, vaan on pyritty osottamaan mihin mahdollisuuksiin joudutaan, kun kirjaimellisesti seurataan talouskirjoja. Mainitsematta enempää niistä haitoista, joita siis olemme olleet havaitsevinamme tällaisia leimausehdotuksia sekä myöhemmin niiden perusteella toimitettuja leimauksia tarkastellessa, koska ne jokaiselle rivimiehelle lienevät omassa toimessaankin kyllin tuttuja, huomautamme vain selvennyksenä, että löytyyhän tapauksia, joissa metsissä käymättäkin saadaan syntymään talouskirjojen ja muistin avulla tyydyttävä ja niissä olosuhteissa ainoa mahdollinenkin leimaus suunnitelma. Sivuuttakaamme myöskin se puoli asiassa, mitä haittoja tällainen mahdollisesti hyvinkin hajanainen keskityksestä pitämättömän leimausehdotuksen toteuttaminen aiheuttaa ei ainoastaan leimikon hakkuussa, vaan myöskin jälkeensä toimitettavissa metsänhoitotöissä. Tästä asiastahan on paljon kirjoitettu ja muistutettu kiertokirjeissä, joten niiden toistamiseen ei enää ole aiheutta.

Seuraavassa koetetaan kuvailla kuinka leimausehdotuksen tulisi olla laadittu, jotta se olisi vapaa edelläesittämistämme puutteista ja samalla täyttäisi ne vaatimukset, mitkä tuollaiselle, hoitoalueen metsätaloudelle tärkeälle asiakirjalle on asetettava. Meidän on tällöin lähdettävä hoitoalueen talouskirjoista. Valtion metsätalouden täytyy olla kestävä ja jatkuvan. Tätä peruskäsitystä silmällä pitäen on talouskirjoissa laskettu kunkin hoitoalueen vuotuinen hakkaus määrä. Mielestämme ei tätä hakkaus määrää ole sallittava ainoakaan suuremmissa laajuudessa ylitettävän tahi, jos jonain vuonna ylitystä huomattavammin syntyy, täytyy liihakakkuu sen talouskauden kuluessa mikäli mahdollista saada tasoitetuksi. Tämä sanottuna määrätyn varauksin. Seurataksemme edelleen talouskirjan ehdotuksia, voimme leimaukset ensi sijassa ehdottaa siihen osaan

hoitoaluetta, johon metsätaloudentarkastaja suuremmissa määrin ensimmäisen talouskauden aikana loppuhakkuita on esittänyt, muistaen kuitenkin, että meillä on oikeus ja velvollisuus esittää leimauksia sellaisiin mielestämme kipeästi harvennusta kaipaaviin metsiin, joitten hakkuu on ehdotettu toisen talouskauden aikana tapahtuvaksi tahi joista ei varsinaista hakkuumerkintää metsätalouden tarkastuksen aikana ole pidetty tarpeellisenakaan. Kun me siis näin talouskirjoja apuna käyttäen olemme hahmotelleet hoitoalueemme vuotuisen vahvistetun hakkuumäärän sijoituksen eri osiin hoitoaluetta, on meidän palattava ylempänä mainittujen kiertokirjeitten määräyksiin sekä johtosäännön leimausehdotuksen laadinnasta asetamiin vaatimuksiin. Kuten muistamme, tulee siis leimausehdotuksesta käydä selville m. m. puumäärä, puutavaralaji, vetomatka y. m. Jo näitten leimausehdotuksen eri leimikkojen tärkeimpien tekijäin määrittelyminen edes tyydyttävällä tarkkuudella käy vaikeaksi ilman luonnossa toimitettavaa tarkastusta. Tavallisimmat huomautukset, joita ostajat esim. leimikoiden suhteen tekevät, johtuvat ilmoitetun vetomatkan paikkansapitämättömyydestä, siitä, että leimikkoon on otettu sellaisiakin kohtia, joita on vaikea saada maastoon nähden samaan varastoon, vielä leimikon hajanaisuudesta, puhumatta nyt sitten puitten kuutiosta ja laadusta, joitten määrittelyminen jo kuuluu itse leimaustyöhön. Näitä samoja virheitä huomaamme kyllä todellisuudessa esiintyvän omiakin hakkuita toimitettaessa, joten nuo tavalliset valitukset ostajien taholta eivät aina suinkaan aiheettomia olekaan. Tiedämme myös mikä merkitys kustannuslaskelmia tehdessä oikeilla tiedoilla, mainitsemiemme tekijöitten kohdalta, on taloudelliseen tulokseen, joten siitä ei ole syytä sen tarkemmin tässä mainita.

Kannattavan metsätalouden ensi ehtoja on aina ollut myös hakkuitten keskittäminen ja varsinkin konjunktuurien vaihdellessa tämä huomataan erittäin selvästi. Tähän keskitykseen pakottaa taistelu työpalkoistakin, jotka tulevat kaiken todennäköisyyden mukaan hiljalleen nousemaan valtiovallan puututtua työnantajain ja työntekijäin väliseen palkkataisteluun hyvin määrävällä tavalla.

Näin olemme tätäkin puolta silmällä huomanneet, että oikean, luotettavan ja pitemmän ajalle tähtäävän suunnitelman muodostaminen vaatii luonnossa toimitettavaa ennakkotarkastusta. Tällöin vältyimme leimikoitten ripoittelemisesta joka vuosi sinne tänne missä kulloinkin havaitsemme hakkuukypsää metsää olevan. Myönnämme, että olosuhteet maassamme vaihtelevat, joten joka kolkalla ei voi aivan samojen ohjeiden mukaan toimia.

Jo nämä viittailut leimauksen teknillisestä puolesta, metsänhoidollisen puolen tärkeyden jättäen mainitsematta, osottavat ennakkotarkastuksen merkityksen luotettavan leimausehdotuksen teossa.

Tämä tarkastus olisi tehtävä edellisenä syksynä sulan maan aikana. Sen voisi suorittaa avustava metsänhoitaja aluemetsänhoitajan laatiman suunnitelman pohjalla, ja huomautettakoon vielä, että alue on tarkastettava kuvioittain, jotta edellä monasti mainitsemamme tekijät tulisivat todella huomioon otetuiksi. Näin saadaan varmat tiedot aikanaan annettavaan esitykseen eikä lukujen paperille paneminen enää tuota päänvaivaa. Leimausehdotuksen kansilehdelle yleispiirteisen kuvan saamiseksi hakkuitten edistymisestä tulisi liittää yleiskartta, johon eri väreillä on merkitty: 1) hakkuun alaisina olevat leimikot, 2) myymättömät leimikot ja viimeiseksi ehdotetut leimikot. Siihen kappaleeseen, joka jää piirikuntakonttoriin, ehdottaisin, tarpeellisen tarkastuksen takia, liitettäväksi kuvioittaisen kartan leimausalueesta; käytännössä on näet osottautunut piirikuntakonttoreille ylivoimaiseksi suorittaa leimattavien metsien ennakkotarkastuksia siinä määrin kuin olisi tarpeellista. Tähän kuvioittaiseen karttaan tulisi merkitä suunniteltu valtatie tai valtatie, jos leimikko useampia sellaisia tarvitsee. Ilman muuta on jokaiselle selvää, että leimausehdotuksessa annettua nimitystä tulee aina jatkuvasti käyttää kaikessa asiaa koskevassa käsittelyssä, kuten metsähallituksen kirjeissä on monasti teroitettu. Samoin tulisi leimikon nimi niin laatia, että sen nojalla helposti voi paikallisia oloja lähemmin tuntematonkin saada käsityksen leimikon sijaitsemisesta. Ehdotaisimme tällöin nimiyhdistelmää, jossa toisena on luovutuspaikka ja toisena jokin itse leimikon paikkaa luonnossa lähemmin osottava nimi.

Oman lukunsa ansaitisivat työkartastot, joitten valmistaminen hoitoalueessa tuottaa verrattain paljon työtä, mutta koska asia tulenee käsittelyn alaiseksi toisella taholla, voimme sen sivuuttaa vain maininnalla.

Lähtemättä tämän pitemmälle kaavailemaan leimausehdotuksen laadintaa, toteamme vain, että sen tarkoituksen mukaiseksi tekeminen on jo annettujen eri määräysten nojalla täysin mahdollinen, mutta näitä määräyksiä ei hyvin tunnetuista syistä hoitoalueissa ole voitu noudattaa. Tässä voimme poiketa sen verran asiasta, koska leimauksen teknillinen suorittaminen sivuaa niin läheltä leimausehdotusta, että muutaman sanan mainitsemme itse leimaustyöstäkin.

Mitä itse leimauksen teknilliseen suorittamiseen tulee, on siitä ajan alusta lähtien ollut vakiintunut tapa, että metsänhoitajan on valvottava leimausta alusta loppuun, kuten metsähallituksen kierto-

kirje 6/2 1912 N:o 2543 myös edellyttää. Kun keväällä avustajia hoitoalueisiin pyydetään, joutuvat he, voipa sanoa säännöllisesti, »templamaan», ja koska leimaukset kestävät varsinkin suuremmissa hoitoalueissa koko suven ajan, joutuvat siihen työhön komennetut metsänhoitajat viettämään aikansa yhtäjaksoisessa leimaustyössä. Kun nyt meistä jokainen jossain määrin tuntenee leimaustyön yksitoikkoisuuden silloin, kun sitä jatkuu kuukaudesta kuukauteen ja lyhyin hengähdysajoin vuodesta vuoteen, ei ole mielestämme ihmeteltävää, jos leimikot eivät kaikin kohdin olekaan täysin metsänhoidollisia, ja miehet ovat tylsistyneet sekä kadottaneet oma-aloitteisuutensa. Tässä on vielä huomattava se varsin haitallinen epäkohta, että aluemetsänhoitajat tuskin antavat leimaukselle sitä arvoa mikä sille kaiken metsänhoidollisen työn perustana kuuluisi, vaan panevat suuremman painon hoitoalueessa esiintyvälle liike-, asutus- y. m. toiminnalle, ja heidän ulkotoissa olonsa kuluukin näiden töiden toimittamisessa ja valvonnassa. Mielestämme olisi yleisesti vaadittava, että jokaisessa leimausluettelossa, joka hoitoalueesta lähetetään, on aluemetsänhoitajan hyväksyminen. Tällöin vastuu leimauksen epäonnistumisesta ei jäisi yksinomaan avustajan kannettavaksi. Tämä pakoittaisi myös aluemetsänhoitajat kiinnittämään enempi huomiota leimauksen suorittamiseen ja tavallaan avustajien kasvatamiseen tällä työsaralla.

Kysyttäneen onko sitten välttämätöntä, että metsänhoitaja seuraa leimauksessakin mukana leimikon alusta loppuun. Uskaltaisimme tähän vastata: ei ole. Meidän tarvitsee vain seurata kuinka yhtiöillä tämäkin työ on järjestetty ja kuinka sen suoritus tapahtuu, ottamatta mitenkään tätä esimerkkiä sen vuoksi, että valtiollakin pitäisi leimaukset järjestää juuri samalla tavalla. Seurattakoon totuttuja latuja, mutta tehtäköön helpoituksia siinä, missä tällaiset ovat mahdollisia vaarantamatta asian onnistumista. Yhtiöllähän leimauksen suorittavat työnjohtaja ja osin metsänvartijatkin niiden suunnitelmien ja ohjeiden mukaan, jotka asianomainen metsänhoitaja paikan päällä toimitetun tarkastuksen perusteella on antanut. Myöntäneen, että yhtiöitten metsien metsänhoidollinen tila tästä huolimatta on suurin piirtein ainakin yhtä hyvä kuin valtion metsienkin. Jo tämä viittaa siihen, että leimaustyöt voidaan järjestää valtiollakin joustavammin, leimausten onnistumisen metsänhoidolliselta kannalta katsottuna siitä vaarantumatta. Myöntäähän kyllä metsähallituksen kiertokirje 26/4 1919 N:o 2543 sen verran poikkeuksia, että korkeamman metsänhoitosivestyksen saaneita henkilöitä ei vastedes käytettäisi sellaisia leimaustöitä johtamaan, jotka vaativat vain pääasiassa huolellisuutta, mutta tämäkin huojennus lienee useam-

massa tapauksessa jäänyt paperille. Sen verran uskaltaisimme tässä kuitenkin huomauttaa, että kun metsänhoitaja on leimattavasta alueesta etukäteen tehnyt leimauspöytäkirjan, ei leimauksen teknillisen puolen suorittamisen uskomisesta pätevän työnjohtajan käsiin voine olla suurempaa epäonnistumisen vaaraa, mikäli aluemetsänhoitajat valvovat leimauksen kehittymistä. Tämä asia vaatii huolellisempaa valmistusta, mutta on katsottu olevan syytä mainita tästäkin puolesta, jotta mielipiteet saadaan selville ja asianomaisten kuuluville.

Tässä esittämämme ajatukset ovat jokaiselle arv. herroista tunnettuja eikä alunperin ole pyrittykään tämän esityksen puitteissa mitään uusia keksintöjä esittämään, vaan on tahdottu ainoastaan osoittaa, että annettujenkin ohjeitten noudattaminen niin tunnollisesti ja yksityiskohtaisesti kuin asian laatu ja tärkeys vaatisivat, käy aluehallinnolle nykyisen työtaakan vallitessa ylivoimaiseksi. Nopea kehitys on asettanut yhä uusia tehtäviä aluehallinnolle ja tavallisesti näyttää olevan niin, että myöhempiin kiertokirjeisiin ja määräyksiin perustuvat uudet tehtävät vaativatkin tekijöiltään kaiken ajan ja sitovat heidän huomionsa siinä määrin, että vanhempiin määräyksiin nojautuvat velvollisuudet tärkeydestään huolimatta tahtovat jäädä suoritukseltaan lapsipuolen asemaan. Vaikka siis asian todellinen tila tälläkin taholla on, kuten jo sanoimme, kaikille tunnettu ja kaikki tietävät myös mitä siinä korjaamista olisi, olemme rohjenneet muistuttaa niin hyvin työnantajia kuin työntekijöitäkin vallitsevista puutteellisuuksista, siinä toivossa, että apua hoitoalueitten hallinnolle saataisiin ja koska täällä olemme kuulleet jo miten tuo apu olisi järjestettävä, niin ei tässä tarvitse siihen puoleen kajota.